

Didàctica de l'Orientació Educativa

Codi: 44323

Crèdits: 15

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4310486 Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes	OT	0	A

Professor/a de contacte

Nom: José María Sanahuja Gavalda

Correu electrònic: josep.sanahuja@uab.cat

Equip docent

Andy Morodo Horrillo

Joana Ferrer Miquel

Carme Martínez Roca

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No es contemplen

Objectius

L'Orientació educativa és una pràctica pedagògica al servei del desenvolupament personal, social, acadèmic i professional de cadascun dels joves en el seu procés de continuïtat formatiu a l'educació secundària.

El professional d'orientació educativa, en el centre i amb la comunitat educativa, requereix comptar amb unes competències globals i específiques que fan possible, simultàniament, el treball d'equip dins la institució i l'atenció directa a l'alumnat al servei de la seva projecció i èxit educatiu.

Per aquesta raó, els objectius vehiculats a través d'aquesta assignatura que l'equip docent planteja als seus estudiants són:

1. Conèixer els principals models d'acció orientadora a la secundària i les seves possibilitats i limitacions així com els diferents agents que prenen part en el procés orientador, tant al centre com des d'una perspectiva de xarxa
2. Desenvolupar la capacitat de detecció, de serveis i recursos per a donar resposta a les necessitats d'orientació en el marc del Projecte educatiu de centre i en l'entorn educatiu

Competències

- "Concretar el currículum que s'implantarà en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants."

- "Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui ubicat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament-aprenentatge."
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per a aprendre per sí mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
- Comunicar-se de manera efectiva, tant de manera verbal com no verbal.
- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a la especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics al voltant als processos d'ensenyament-aprenentatge respectius.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Informar i assessorar a les famílies sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge i sobre la orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.
- Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels estudiants així com la orientació dels mateixos tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de l'especialitat, com en els aspectes generals de la funció docent.

Resultats d'aprenentatge

1. Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
2. Adquirir habilitats socials en la relació i la orientació a les famílies, els alumnes i els docents.
3. Analitzar críticament el desenvolupament de la docència, de les bones pràctiques i de la orientació i assessorament psicopedagògic utilitzant criteris de qualitat.
4. Assessorar als docents en relació a la gestió de la convivència a l'aula i en el centre.
5. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
6. Comunicar-se de forma efectiva, tant verbal com no verbalment.
7. Demostrar que compren el desenvolupament de la personalitat dels estudiants i les possibles disfuncions que afecten a l'aprenentatge.
8. Demostrar que coneix diversos contextos i situacions en el desenvolupament de la orientació psicopedagògica i professional.
9. Demostrar que coneix el valor formatiu i cultural de l'orientació psicopedagògica i professional aplicada a l'Educació Secundària Obligatoria, al Batxillerat i a la Formació Professional.
10. Demostrar que coneix i aplica recursos i estratègies per a la orientació psicopedagògica i professional.
11. Demostrar que coneix i que sap aplicar propostes docents innovadores a l'àmbit de l'atenció a la diversitat.
12. Demostrar que coneix la història i els desenvolupaments recents dels diferents models i enfocaments de la orientació psicopedagògica i professional.

13. Demostrar que coneix la incidència dels diferents contextos familiars en els processos educatius.
14. Demostrar que coneix les característiques dels estudiants, els seus contextos socials i motivacions.
15. Demostrar que coneix les funcions de la orientació personal, acadèmica i professional de l'Educació Secundària.
16. Demostrar que coneix les tècniques d'assessorament a les famílies en relació als processos d'ensenyament-aprenentatge dels seus fills.
17. Desenvolupar les funcions d'Orientació en seqüències i programes d'acció per a les diferents funcions de la tutoria.
18. Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
19. Entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d'estímul al esforç, i conèixer i desenvolupar estratègies i tècniques per a l'avaluació dels diferents aprenentatges.
20. Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
21. Generar propostes innovadores i competitives a l'activitat professional i a la investigació.
22. Identificar els problemes relatius a la pràctica de la orientació i plantejar possibles alternatives i solucions.
23. Identificar i planificar la gestió de situacions educatives que afecten a estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge.
24. Planificar les funcions de tutoria i orientació en el centre de secundària en col·laboració amb el conjunt del professorat.
25. Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua en els aspectes generals de la funció docent, orientadora i d'assessorament.
26. Proposar les mesures de recolzament educatiu adequades per a atendre als alumnes amb necessitats educatives.
27. Seleccionar, utilitzar i elaborar materials per a la orientació psicopedagògica i professional.

Continguts

MÒDUL 1: Avaluació psicopedagògica

Avaluació individual i de grup.

Paper de l'avaluació psicopedagògica: Prevenció/Suport/Restauració

Observació/ Entrevistes / Informes /Registres d'avaluació

Avaluació i recursos per la intervenció a l'aula i als centres educatius

MÒDUL 2: Orientació professional des de l'acció tutorial

Finalitat, objectius i continguts de l'orientació professional del segle XXI en centres educatius

Criteris metodològics i recursos pel desenvolupament del projecte professional de l'alumnat

Estratègies per a la integració de l'orientació professional en l'acció tutorial i el currículum

La nova llei de FP: implicacions per a l'orientació professional

Exemples de bones pràctiques d'orientació professional

MÒDUL 3: Comunicació i convivència en el centre educatiu.

La comunicació i participació com a cultura de centre.

Cultura preventiva i clima de centre.

Estratègies i recursos per la mediació escolar

Projecte de convivència

Protocols per a la millora de la convivència

MÒDUL 4: Entorn i treball en xarxa

Models d'orientació i assessorament psicopedagògic en xarxa: funcions de l'orientadora i l'orientador de centre i de zona.

Planificació i gestió dels serveis i recursos psicopedagògics

Treball en equip: Els equips docents - les tutores i tutors - l'orientador/a educatiu/va - els EAP

El rol de l'orientadora i l'orientador amb les famílies

Recursos i Equips psicopedagògics externs: col·laboració

Metodologia

En el màster es desenvolupa una metodologia centrada en l'estudiant per tal de què el procés d'aprenentatge sigui significatiu, funcional i contextualitzat. Per aconseguir-ho es combinen diferents estratègies metodològiques, com són les pràctiques a l'aula, l'estudi de casos, role-plays o debats entre d'altres. Aquestes estratègies combinen la fonamentació teòrica amb la seva aplicació a la pràctica i estan desenvolupades per professorat que majoritàriament combina la funció docent a la universitat amb la pràctica orientadora en centres educatius.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Magistral / Expositiva. Pràctiques. Exemplificació i estudi de casos.	97,5	3,9	2, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 27
Tipus: Supervisades			
Tutories especialitzades presencials: grupals o individuals	75	3	1, 3, 5, 6, 10, 21, 25, 26, 27
Tipus: Autònomes			
Estudi personal. Lectures i comentaris de text. Realització d'activitats pràctiques i propostes didàctiques en grup	202,5	8,1	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27

Avaluació

L'avaluació es realitza de forma formativa i sumativa. L'avaluació formativa permet fer un seguiment de l'evolució en el procés d'ensenyament-aprenentatge i, l'avaluació sumativa, permet verificar els aprenentatges apresos i les habilitats desenvolupades mitjançant activitats d'avaluació teòrico-pràctiques amb un plantejament transversal.

Cada mòdul tindrà dues evidències d'avaluació:

- Pràctiques d'aula, amb un valor del 50% en el pes de la nota final del mòdul. Inclourà la participació/ implicació de l'estudiant en les sessions, tant individuals com grupals.
- Treball del mòdul, amb un valor del 50% en el pes de la nota final del mòdul

La nota final de l'assignatura consistirà amb el sumatori de les pràctiques d'aula i el treball de mòdul realitzat en tots els mòduls que conformen l'assignatura.

El treball del mòdul consistirà en un anàlisi de cas amb una reflexió/aportació teòrica relacionada amb el cas. Serà individual i tindrà un màxim de 10 pàgines, inclosa la bibliografia. Les dates límit de lliurament seran: mòdul 1 (23 de desembre), 2 (8 de març), 3 (23 de març) i 4 (2 de març)

Pel que fa a les pràctiques d'aula, aquestes podran ser individual o grupal.

Per superar el mòdul, cal que l'estudiant obtingui una nota igual o superior a 5 en cada evidència d'avaluació.

Per superar l'assignatura, cal que l'estudiant obtingui una nota igual o superior a 5 en cada mòdul.

En cas que l'estudiant no superi alguna de les evidències, disposarà de una setmana per recuperar aquesta evidència un cop s'han publicat les notes. En aquest cas, la nota màxima que podrà obtenir serà d'un 6.

Les situacions individuals que no s'ajustin al plantejament descrit, hauran de comunicar-se per escrit al professorat implicat que valorarà si és possible habilitar alguna adaptació, sense perdre de vista la filosofia d'avaluació del mòdul.

El lliurament de treballs es realitzarà prioritàriament via el campus virtual. Es podran habilitar altres vies d'entrega, previ acord amb el professorat, informades via presencial a la classe i/o via campus virtual. No s'acceptaran treballs entregats per vies no acordades amb el professor/a ni tampoc treballs entregats amb formats incorrectes, que no incloguin el nom dels autors o que s'entreguin fora de termini.

D'acord a la normativa UAB, el plagi o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a nota d'aquest treball perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor considera que un alumne està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació.

L'assistència a les classes és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes, en cas contrari es considerarà "no presentat"

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Pràctiques d'aula individuals i/o grupals	50%	0	0	1, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24
Treball del mòdul	50%	0	0	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27

Bibliografia

Berrio G, N., Redondo C. y Mejía Toro, W. (2019). Evaluación psicopedagógica: Revisión sistemática. *Pensando Psicología*, 15 (26), 1-27.

Bonals, J. y Sánchez-Cano, M. (Coords.) (2007). *La evaluación psicopedagógica*. Barcelona: Graó.

Boqué, M.C. (2018). La mediación va a la escuela. Hacia un buen plan de convivencia en el centro. Ed. Narcea

Castiñeira, A.; Lozano, JM. (2014) *El poliedro del liderazgo*. Barcelona. Libros de cabecera.

Departament d'Educació (2019). Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant conductes d'odi i discriminació.

Departament d'Ensenyament (2018). *Competències bàsiques de l'àmbit personal i social*. Direcció General d'Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat.

Echeita, G. y Calderón, I, (2014). Obstáculos a la inclusión: cuestionando concepciones y prácticas sobre la evaluación psicopedagógica. *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, 41, 67-98.

Grup de Recerca de superdotació i altes capacitats del COPC i; Grup de Recerca de superdotació i altes capacitats del COPEC. (2018). Guia per a la detecció i intervenció educativa en els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals. Guia actualitzada. Accessible a: https://www.pedagogs.cat/doc/guia_superdotacio.pdf

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2019). *Informe de Dades clau de la infància i l'adolescència a Barcelona 2019*. IIAB-IERMB i Ajuntament de Barcelona.

Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar. Govern Illes Balear. (s.d.). Millorem la convivència amb les pràctiques restauratives. <https://www.caib.es/sites/convivexit/f/228561>

Meirieu, Philippe; (2007). *Frankenstein Educador*. Barcelona. Laertes.

OECD (2018). *Manual per a entorns d'aprenentatge innovadors*. Barcelona: Editorial UOC

Ritacco, J. y Amores, F.J. (2011). Buenas prácticas educativas ante el fracaso escolar en programas de apoyo y refuerzo en contextos de exclusión social. *Revista de currículum y formación del profesorado*, Vol 15, n 3, pp 117-137.

Van Manen, Max.(1998). *El tacto en la enseñanza*. Barcelona. Paidós.

Fonts documentals:

L'orientació educativa i l'acció tutorial al llarg i en cada una de les etapes educatives i ensenyaments. Aprenentatge i formació continuats. Departament d'Ensenyament, web xtec, secció orientació educativa.

De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, Materials per a l'atenció a la diversitat. Departament d'Ensenyament, web xtec.

Ara és demà, Debat sobre el futur de l'Educació a Catalunya (2017), Document 1/2017 Consell Escolar de Catalunya

Reptes de l'Educació a Catalunya. Anuari 2018, Director Jordi Riera, n.86, Fundació Jaume Bofill.

Habilidades y competencias del siglo XXI para los aprendices del nuevo milenio en los países de la OCDE (2010), OCDE y Instituto de Tecnologías Educativas

Programari

No s'utilitza